

Briselē, 2025. gada 26. maijā
(OR. en)

9395/25

DEVGEN 76
FIN 557
COAFR 108
ACP 32
RELEX 655
NDICI 4
SAN 248
SUSTDEV 38

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2025. gada 26. maijs
Saņēmējs:	delegācijas
Iep. dok. Nr.:	7403/25 + ADD 1
Temats:	Eiropas Revīzijas palātas Īpašais ziņojums Nr. 18/2024 “ES finansiālais atbalsts veselības aprūpes sistēmām izlasē iekļautajās partnervalstīs: atbilst plašiem stratēģiskiem mērķiem, taču intervences pasākumus ietekmē koordinācijas un ilgtspējas problēmas” – Padomes secinājumi (2025. gada 26. maijs)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 18/2024 “ES finansiālais atbalsts veselības aprūpes sistēmām izlasē iekļautajās partnervalstīs: atbilst plašiem stratēģiskiem mērķiem, taču intervences pasākumus ietekmē koordinācijas un ilgtspējas problēmas”, kurus Padome apstiprināja 4099. sanāksmē, kas notika 2025. gada 26. maijā.

Padomes secinājumi par Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 18/2024

“ES finansiālais atbalsts veselības aprūpes sistēmām izlasē iekļautajās partnervalstīs: atbilst plašiem stratēģiskiem mērķiem, taču intervences pasākumus ietekmē koordinācijas un ilgtspējas problēmas”

1. Padome pauž gandarījumu attiecībā uz Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 18/2024 par ES finansiālo atbalstu veselības aprūpes sistēmām izlasē iekļautajās partnervalstīs. Ziņojumā ir izvērtēts ES finansiālais atbalsts veselības aprūpei partnervalstīs 2007.–2013. gada un 2014.–2020. gada plānošanas periodā – tas katrā no minētajiem periodiem bija vairāk nekā 3 miljardi EUR, un līdz 2024. gada sākumam 2021.–2027. gada periodā tas bija vairāk nekā 2 miljardi EUR. Padome pienācīgi ņem vērā ziņojuma konstatējumus un ieteikumus.
2. Padome joprojām pauž apņēmību pilnībā īstenot Globālās veselības stratēģiju, kā to atbalsta arī Augstā pārstāve, un atgādina savus secinājumus “ES Globālās veselības stratēģija – Labāka veselība visiem mainīgā pasaulē”¹. Tajos ir ietverts aicinājums izvirzīt vērienīgākus mērķus, izmantojot visaptverošu pieeju – no uzsvara uz dzīvību glābšanu un slimību rašanās un izplatīšanās samazināšanu līdz veselības un labklājības, tostarp garīgās veselības, veicināšanai un diskriminācijas un stigmatizācijas apkarošanai, jo īpaši attiecībā uz sievietēm un meitenēm, bērniem un jauniešiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem, personām ar invaliditāti, LGBTI personām, pirmiedzīvotājiem un personām un kopienām neaizsargātās un marginalizētās situācijās, kā arī migrantiem un pārvietotiem iedzīvotājiem. Padome atkārto, ka globālā veselība prasa efektīvu multilaterālismu un iekļaujošas daudzpusējas partnerības, un tie ir būtiski ES ārpolitikas pīlāri, kas nepieciešami uz noteikumiem balstītas starptautiskās kārtības stiprināšanai. Padome arī joprojām ir apņēmības pilna īstenot ES un ĀS partnerību globālās veselības jomā.

¹ ST 5908/24, 2024. gada 29. janvāris.

3. Padome uzsver svarīgo nozīmi, kāda attīstības sadarbībai ir veselības jomā, un to, cik svarīga ir cieša sadarbība uz vienlīdzīgiem pamatiem ar partnervalstīm, lai uzlabotu vienlīdzīgu piekļuvi veselības produktiem un pakalpojumiem, stiprinātu veselības aprūpes sistēmas virzībā uz visaptverošu veselības aprūpi (*universal health coverage – UHC*) un veicinātu pandēmiju novēršanu, sagatavotību tām un reaģēšanu uz tām. Globālā veselība ir viens no galvenajiem ES ārpolitikas pīlāriem, tostarp stratēģija *Global Gateway* un Eiropas komandas iniciatīvas veselības jomā. Padome atkārtoti apstiprina ES un tās dalībvalstu vadošo lomu globālās veselības veicināšanā kopā ar partneriem, balstoties uz solidaritāti, cilvēctību, taisnīgumu, dzimumu līdztiesību un cilvēktiesību ievērošanu. Ārkārtīgi svarīgi ir nodrošināt mūsu politikas un finansiālā atbalsta stratēģisko saskaņotību ar partnervalstu prioritātēm un sistēmām.
4. Padome atgādina, ka ES atbalsts veselības aprūpei partnervalstīs palīdz sasniegt vispārējo ES attīstības politikas mērķi, proti, samazināt un, visbeidzot, izskaust galēju nabadzību. Saskaņā ar starptautisko pieeju veselības jomā, jo īpaši ar Apvienoto Nāciju Organizācijas 3. ilgtspējīgas attīstības mērķi, ES sniedz finansējumu savu partnervalstu veselības aprūpes sistēmām, izmantojot divpusējas un reģionālas programmas, Eiropas komandas ar veselību saistītas iniciatīvas, ANO partnerorganizācijas, piemēram, Pasaules Veselības organizāciju un citas daudzpusējas partnerorganizācijas, piemēram, Pasaules fondu AIDS, tuberkulozes un malārijas apkarošanai, *Gavi* – Vakcīnu aliansi un Finanšu starpniekfundu pandēmiju novēršanai.
5. Padome atzinīgi vērtē Revīzijas palātas secinājumu, ka ES atbalstīja dažādus veselības nozares intervences pasākumus, kas atbilda valstu vajadzībām, un ka ES atbalsts ir veicinājis to veselības aprūpes sistēmu darbību.
6. Padome pieņem zināšanai Revīzijas palātas secinājumu, ka finansējuma piešķiršanā bija trūkumi, ka projektu efektivitāti mazināja koordinācijas un ilgtspējas problēmas un ka uzraudzības rādītāji nesniedza pilnīgu priekšstatu par Komisijas darbībām veselības nozarē.
7. Padome ņem vērā, ka īpašā ziņojuma padziļinātā analīze par ES veselības aprūpes atbalstu šajā jomā ir ierobežota, aptverot tikai trīs valstis – Burundi, Kongo Demokrātisko Republiku (KDR) un Zimbabvi. Turklāt Padome atzīmē, ka ziņojumā galvenā uzmanība ir pievērsta globāla un valsts līmeņa atbalstam, bet tas neattiecas uz reģionālām iniciatīvām.

8. Eiropas Revīzijas palātas īpašais ziņojums sniedz apsvērumus par ES atbalstu veselības aprūpei partnervalstīs, kā arī ieteikumus turpmākam atbalstam, proti: labāk saskaņot valstu vajadzības un veselības aprūpes finansējuma piešķiršanu; noteikt skaidrus kritērijus globālu veselības iniciatīvu finansēšanai; uzlabot vajadzību analīzi un aprīkojuma un zāļu izplatīšanas koordināciju; analizēt pārvaldības izmaksu pamatotību; izvairīties no pārkļāšanās un nodrošināt sinerģiju; visaptveroši uzraudzīt ES atbalstu; veicināt veselības aprūpes sistēmu ilgtspēju; un piešķirt lielāku nozīmi aprīkojuma apkopei.
9. Padome ņem vērā Komisijas visaptverošās atbildes, kas pievienotas īpašajam ziņojumam, un atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir akceptējusi vai daļēji akceptējusi visus tajā ietvertos ieteikumus. Padome ņem vērā papildu labākās prakses gadījumus, ko Komisija izklāstījusi savās atbildēs uz īpašo ziņojumu.

Labāk saskaņot valstu vajadzības un veselības aprūpes finansējuma piešķiršanu

10. Padome pieņem zināšanai ERP ziņojuma konstatējumus, kuros uzsvērtas atšķirības starp partnervalstu vajadzību sarindojumu un ES veselības aprūpes palīdzības ģeogrāfisko sadalījumu, un ieteikumu koordinēt un, ja iespējams, līdzsvarot finansējuma piešķiršanu starp globālām iniciatīvām, reģionālām iniciatīvām un divpusējo atbalstu valstīm. Padome pauž gandarījumu par Komisijas nodomu uzlabot kritērijus valstu sarindošanas izstrādei un izskatīt, kā sarindošanu pienācīgi iekļaut nākamajā plānošanas procesā. Padome uzsver – piešķirot ES veselības aprūpes finansējumu, ir pienācīgi jāņem vērā partnervalstu vajadzības. Padome uzsver, ka globāla, reģionāla un valsts līmeņa atbalsta integrēšana ir būtiska, lai risinātu veselības aprūpes jautājumus, izmantojot Globālās veselības stratēģiju un īstenojot *Global Gateway* projektus, kas saistīti ar veselību.

Noteikt skaidrus kritērijus globālu veselības iniciatīvu finansēšanai un uzlabot piešķiršanas procesa dokumentāciju

11. Padome pasvītro – kā uzsvērts ERP īpašajā ziņojumā – ir svarīgi noteikt skaidrus, konkrētus un attiecīgā gadījumā kvantitatīvus kritērijus globālu veselības iniciatīvu finansēšanai un uzlabot šā procesa dokumentāciju. Padome pozitīvi vērtē to, ka Komisija, piešķirot finansējumu globālām veselības iniciatīvām, jau ir ņēmusi vērā kvalitatīvos un kvantitatīvos elementus, kā izklāstīts Komisijas atbildēs, un atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos sadarbībā ar ES dalībvalstīm uzlabot dokumentēšanas procesu.

Uzlabot vajadzību analīzi un aprīkojuma un zāļu izplatīšanas koordināciju

12. Padome piekrīt ERP konstatējumam, ka varētu vēl vairāk uzlabot aprīkojuma un zāļu izplatīšanas koordināciju partnervalstīs. Padome atzīmē Eiropas komandas pieeju ar veselību saistītas politikas un darbību koordinēšanai, kas ieviesta, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, un īstenota arī saistībā ar analizētajām sadarbības jomām. Padome pieņem zināšanai Komisijas atbildes, kurās norādīts uz nepietiekamu finansējumu gan no līdzekļu devējiem, gan valdībām, kā rezultātā rodas krājumu veidošanas problēmas. Padome pauž gandarījumu par Komisijas apņemšanos sadarboties ar partnervalstīm, lai palīdzētu izstrādāt to veselības stratēģijas un vēl vairāk palielinātu to spēju analizēt, plānot un koordinēt vajadzības.

Analizēt pārvaldības izmaksu pamatotību

13. Padome pieņem zināšanai ERP īpašā ziņojuma apsvērumu, ka intervences pasākumu izmaksas veselības nozarē ietekmēja kaskādes veida īstenošanas struktūra, un uzsver, cik svarīgi ir stiprināt budžetā paredzēto pārvaldības izmaksu pamatotības analīzi. Padome atgādina, cik svarīgi ir ievērot tiesisko regulējumu un tajā noteiktos pārvaldības izmaksu ierobežojumus, taču uzskata, ka piemērojamos norādījumus un instrukcijas var uzlabot, un atzinīgi vērtē Komisijas centienus šajā jomā.

Izvairīties no pārklāšanās un nodrošināt sinerģiju starp atbalstītajām globālajām veselības iniciatīvām

14. Padome uzsver, cik svarīgi ir izvairīties no pārklāšanās un nodrošināt papildināmību un koordināciju starp globālām veselības iniciatīvām, lai nodrošinātu efektivitāti, pilnībā īstenojot Lusakas programmu. Padome atzīmē Eiropas komandas globālo ar veselību saistīto iniciatīvu pozitīvo ieguldījumu sinerģijā un papildināmībā, atzīst Komisijas darbu šajā jomā un atzinīgi vērtē Komisijas atjaunos centienus nodrošināt sinerģiju starp atbalstītajām globālajām veselības iniciatīvām. Padome mudina Komisijas dienestus un EĀDD kopā ar ES delegācijām sadarboties ar dalībvalstīm, lai uzlabotu ES finansējuma pamanāmību mērķgrupu vidū partnervalstīs.

Noteikt rādītājus, ar ko visaptverošā veidā uzraudzīt ES atbalstu veselības nozarei

15. Padome atgādina ERP īpašā ziņojuma ieteikumu Komisijai noteikt visaptverošus rādītājus ES intervences pasākumiem veselības nozarē un izvērtēt iespēju piemērot proporcionālu metodi ziņošanai par ES intervences pasākumu rezultātiem attiecībā uz vairāku līdzekļu devēju fondiem. Padome pauž gandarījumu par Komisijas nodomu pieskaņoties esošajiem rādītājiem un satvariem saskaņā ar Lusakas programmu. Šajā sakarā Padome uzsver, ka ir jānodrošina, lai centieni pārraudzīt un atzīt rezultātus tiktu veikti ciešā koordinācijā ar visiem partneriem un rūpīgi līdzsvaroti ar vajadzību pēc līdzdalības un pieejamām spējām. Padome arī atzinīgi vērtē Komisijas nodomu turpināt izvērtēt iespēju piemērot proporcionālu metodi ziņošanai par ES intervences pasākumu rezultātiem, kas balstīti uz pierādījumiem, ir kopīgi veidoti, piemēroti un dzimumsensitīvi.

Rīkoties, lai veicinātu veselības aprūpes sistēmu ilgtspēju

16. Padome uzsver, cik svarīgi ir izstrādāt skaidras pārejas un izejas stratēģijas, lai nodrošinātu veselības aprūpes sistēmu ilgtspēju un progresu virzībā uz visaptverošu veselības aprūpi un ilgtspējīgas attīstības mērķiem, un atzīst Lusakas programmas būtisko nozīmi šajā sakarā. Padome uzsver, ka diskusijās par veselības aprūpes sistēmām būtu jāiesaista visi attiecīgie dalībnieki, tostarp partnervalstu valdības, un jāveicina iekšzemes resursu mobilizācija, vienlaikus atzīstot grūtības darboties sarežģītos apstākļos. Padome atzinīgi vērtē Komisijas veikto darbu ar mērķi uzlabot veselības aprūpes sistēmu ilgtspēju un mudina ES darbību un Eiropas komandas iniciatīvu plānošanā un programmu izstrādē racionalizēt ilgtspēju, iekšzemes resursu mobilizāciju un pienācīgas izejas stratēģijas.

Piešķirt lielāku nozīmi projektu ietvaros piegādātā aprīkojuma apkopei

17. Padome piekrīt ERP īpašajā ziņojumā sniegtajam ieteikumam aprīkojuma iepirkumos iekļaut apkopes aspektus un rīkoties, lai palīdzētu izveidot apkopes kultūru un rutīnu ieinteresēto personu vidū. Padome pauž gandarījumu par Komisijas nodomu ņemt vērā šo ieteikumu savā dialogā ar īstenošanas partneriem un partnervalstīm un izstrādājot Komisijas tieši pārvaldīto iepirkumu konkursu darba uzdevumus. Padome atzīst izaicinājumus, kas saistīti ar uzvedības un kultūras maiņu saistībā ar aprīkojuma uzturēšanu, un pauž gandarījumu par Komisijas apņemšanos palielināt informētību un integrēt apkopes apmācību aprīkojuma piegādē.
18. Padome aicina Komisiju laikus veikt turpmākus pasākumus saistībā ar īpašajā ziņojumā iekļauto ieteikumu īstenošanu. Padome mudina Komisiju analizēt, apzināt un vajadzības gadījumā risināt iespējamās sistēmiskas problēmas ikreiz, kad Revīzijas palātas ieteikumos norādītās problēmas var norādīt uz atkārtotām grūtībām Komisijas programmas īstenošanā.